

ШАХМАТНА МИСЪЛ

ИЗДАНИЕ НА НАРОДНИЯ ФИЗКУЛТУРЕН СЪЮЗ
В БЪЛГАРИЯ

№ 1

Януари 1948 г.

Год. II

Пред втория ред. конгрес на НФС

На 7, 8 и 9 март т. г. в София ще се проведе II редовен конгрес на Народния физкултурен съюз. По този случай от два месеца и половина в цялата страна се извършва трескава предконгресна подготовка. Проведоха се повече от 1500 годишни събрания на сектори, колективи и дружества. Проведоха се и почти всички околийски конференции. Избраха се към 600 делегати за конгреса. Интересът към конгреса е голям не само сред членовете на колективите и дружествата на Съюза, но и на всички физкултурници и любители на физкултурата. Защото това ще бъде конгрес на най-масовата и основна физкултурна организация у нас. От друга страна интересът към конгреса идва и от въпросите, с които той ще се занимае. На първо място конгресът ще се занимае с онези преобразования, които станаха в нашето физкултурно движение и тяхното отражение върху структурата на Народния физкултурен съюз, който ще се развива като свободна, самодейна, демократична и любителска организация за физкултура и спорт в Народна република България. Ще се разгледа въпроса за още по-голямата връзка и взаимна работа на Съюза със Съюза на народната младеж, към които дружества ние изграждаме физкултурни колективи. Ще се изясни въпроса за още по-близката и съвместна работа на Народния физкултурен съюз с професионалните съюзи, за по-правилното организиране на физкултурните и спортни занимания на трудящите се. Най-сетне ще се разгледа и как Народния физкултурен съюз ще провежда държавната политика в областта на физкултурата и спорта, работейки под близкия контрол и помощ на комитетите за физкултура и спорт.

На второ място конгресът ще има за задача да направи преценка на досегашната работа на съюза, който е резултат на обединилите се на миналия конгрес три съюзи. Конгресът трябва да прецени дали резултатите от това обединение са положителни или отрицателни. Разбира се, че отговорът ще бъде положителен. За това говорят броят на проведените състезания и участващите в тях по всички дисциплини, което означава, че в единия Народен физкултурен съюз има условия за развитието на всички дисциплини застъпени от него, а успехът на една или друга дисциплина зависи преди всичко от работата на комитетите по тези дисциплини.

На трето място, въз основа на всички тези преобразования, конгресът ще приеме един единствен нов устав на Съюза, съобразно който нашият Съюз ще се изгради като стройна дисциплинирана организация.

Конгресът ще вземе решения за най-активното участие на Съюза в разрешаване на основните задачи, които народът и правителството на Отечествения фронт поставят пред физкултурните организации. Да обхване в своите редове стотиците хиляди младежи и трудящи се, като не остане населено място, в което да не е създаден физкултурен колектив или физкултурно дружество. Да устрои така своята спортно-техническа дейност, щото хилядите негови членове да се готвят и полагат изпити за нормите на Републиканския комплекс. Да проведе такива състезания и тренировки, които ще осигурят повишение на класата на нашите състезатели, за да могат те не само у нас, но и в чужбина да защитават спортната чест на Народната ни република. Да осигури такава просвета и възпитание на физкултурниците, която ще направи от тях съзнателни и дисциплинирани граждани на нашата Родина. И най-сетне да мобилизира всички свои сили за участието на Съюза във всички обществени и народополлезни трудови инициативи.

Подготовката и провеждането на конгреса ще послужи за раздвижване на целия съюз и ще даде нов тласък за развитието на всички спортни дисциплини. Няма съмнение, че такова раздвижване ще настъпи особено сред шахматистите. В рамките на НФС при наличието на повече от 1000 дружества и изградени колективи към повечето от дружествата на Съюза на народната младеж в по-малките села и училища, за шахмата има добри условия и перспективи за развитие, за да стане една от най-масово застъпените дисциплини в Съюза. През изтеклата година шахматът беше застъпен и се упражняваше от много младежи и девойки, но всичко това не беше добре организирано, ръководено и направлявано от шахматните комитети. Нужно е сега към всички околийски ръководства, към управителните съвети на дружествата и колективите да се изградят от млади шахматисти дейни шахматни комитети. В дружествата и колективите да се оформят шахматни секции, които да запланират своите занимания и изработят програми за мачове и турнири. Като се обхванат всички шахматисти в шахматните секции, като се работи за привличането на нови любители, шахматът ще стане най-масовата и любима умствена игра за нашата младеж.

При изпращане на делегатите за конгреса, нека шахматните комитети, които са направили преценка на своята дейност, да дадат своите поръчения и предложения за конгреса за още по-масовото застъпване, организиране и развитие на шахмата през 1948 година.

Напред към втория конгрес на Народния физкултурен съюз:

Филип Генов

Организационен секретар Ц. Р. на Н. Ф. С.

СЛАВЯНСКИЯТ ТУРНИР В ПАМЕТ НА ЧИГОРИН

от Александър Цветков

От 26 ноември до 22 декември 1947 год. в Москва се проведе, по случай 40-годишнината от смъртта на великия руски шахматист Чигорин — основоположник на руската шахматна школа, турнир на шахматистите от славянските страни.

В турнира взеха участие: 10 представители на СССР, от които 7 гросмайстори начело с тримата кандидати за световната титла — съветският първенец Керес, Ботвиник и Смилов, по двама представители на Югославия и Чехословакия и по един на Полша и България — всичко 16 души.

Това беше най-силният по състав турнир през изтеклата година. Той е и последното събитие преди започване на мач-турнира за световното първенство, предвиден за началото на март т. г.

Преди всичко искам да изтъкна прекрасните условия, при които се проведе славянското шахматно съревнование в Москва. Всичко необходимо за творчество на участниците беше на лице. Изобщо, в Съветския съюз на шахмата се гледа като на изкуство, на обществено полезна дейност. Имайки възможността да участвувам в няколко големи международни шахматни съревнования в Западна Европа и Южна Америка, можах в съветската столица да констатирам, че такава обстановка, такъв масов интерес, толкова квалифицирани зрители няма в нито една капиталистическа страна, където шахматното изкуство е подчинено на търговските сметки на организаторите.

Повтарям, на нас участниците, в Москва бяха дадени условия, за които шахматистът от капиталистическите страни може само да мечтае. Редовните кръгове дневно траяха по 5 часа, от 17.30 ч. до 22.30 ч., като след всеки три кръга имаше ден за доиграване на отложените партии и отделно по един пълен ден, а в средата на турнира дори и два дни, за почивка. При такава програма отделният състезател има широка възможност да прояви своите пълни сили за творчество и спортни постижения.

Освен това трябва да добавя, че нашите съветски другари полагат непрестанно грижи и за приятното прекарване на свободното от игра време. Те отгадаваха нашите желания, без да става нужда да ги изразим. Много пъти ние посетихме театрите с мирова слава: Большой театър, театър ЦДК, Художествен театър и др., а също така Третяковската галерия, Музея на революцията, Лениновия мавзолей, Библиотека Ленина, както и ред други културни институти. Така, ние можахме да се възхитим от културните завоевания и грандиозния труд на съветските народи, задминали вече в почти всички области останалите страни. Можахме да се убедим също, че това е възможно само при социалистически строй, при който експлоатацията на човек от човека е премахната един път за винаги и народите живеят и творят във вечна дружба.

Славянският турнир, който се проведе в концертната зала на Централния дом на Червената армия, протече крайно напрегнато. Още в началото се разгоря ожесточена борба, за което свидетелст-

вуаха и многото отложени партии. Болеславски и Котов, следвани от Керес, тръгнаха най-успешно. Ботвиник, който от първите шест кръга остана с 5 недовършени партии, оценявани от участници и зрители за реми, можа да докаже своя голям анализаторски талант: от тях той успя да спечели 4 точки и да се нареди между лидерите на турнира. Типичен пример в това отношение е партията му с Новотелнов, за която всички твърдят, че Ботвиник, при качество по-малко, трябва да се задоволи с реми чрез вечен шах. Той, обаче, намери блестящ път към победа. Също и в партията с Котнауер, Ботвиник с фина техника доведе микроскопическото си позиционно преимущество до победа.

В следващите кръгове Керес спечели и срещу Болеславски и срещу Котов, косвено помагйки с това на Ботвиник, когото обаче започна да догонва Рагозин. В XI-я кръг Ботвиник победи Рагозина и заздравя водаческото си място. В XIII-я кръг, обаче, той претърпя единственото си поражение в турнира — срещу Пахман. Това отново изостри турнирното положение: плътно до Ботвиник следваше на 1/2 точка Керес, а на 1 точка следваха вкупом Болеславски, Котов, Рагозин и Смилов.

В XIV-я, предпоследен кръг, след двудневна борба в решителна партия Ботвиник съумя да победи Кереса, което и реши въпроса за първото място. (Крайните резултати на състезанието се виждат на приложената таблица).

Участници	Ботвиник	Рагозин	Болеславски	Смилов	Котов	Керес	Новотелнов	Пахман	Трифунувич	Глигорич	Бондаревски	Холмов	Котнауер	Плятер	Соколски	Цветков	Общо точки	Място	%
Ботвиник	1	1/2	1/2	1/2	1	1	0	1/2	1/2	1/2	1	1	1	1	1	1	11	I	73
Рагозин	0	1	1/2	1/2	1	1/2	1/2	1	1	1	1	1/2	1	1	1	1	10 1/2	II	70
Болеславски	1/2	1	1	1/2	0	1/2	1/2	1	1/2	1	1	1/2	1/2	1	1	1	10	III-IV	67
Смилов	1/2	1/2	1/2	1	0	1/2	1/2	1	1/2	1/2	1	1/2	1	1	1	1	10	III-IV	67
Котов	1/2	1/2	1/2	1	1	0	1	1/2	1/2	1	0	1/2	1/2	1	1	1	9 1/2	V	63
Керес	0	0	1	1/2	1	1	0	1/2	1/2	1/2	1/2	1	1	1/2	1	1	9	VI-VII	60
Новотелнов	0	1/2	1/2	1/2	0	1	1	1/2	0	1	1/2	1	1	1	1/2	1	9	VI-VII	60
Пахман	1	1/2	1/2	0	1/2	1/2	1/2	1	1	1/2	1	0	1/2	1	1	1	8 1/2	VIII	56
Трифунувич	1/2	0	0	1/2	1/2	1/2	1	1	1	1/2	1/2	1/2	1/2	1	1	1/2	8	IX	53
Глигорич	1/2	0	1/2	1/2	0	1/2	0	0	1/2	1/2	1	1	1	1/2	1	1	7 1/2	X	50
Бондаревски	1/2	0	0	0	1	1/2	1/2	1/2	1/2	1/2	0	1/2	1	0	1	1	6 1/2	XI	43
Холмов	0	0	0	1/2	1/2	0	0	0	1/2	0	1	1	1/2	1	1	1	5 1/2	XII	37
Котнауер	0	1/2	1/2	0	1/2	0	0	1	1/2	0	1/2	1/2	0	0	1/2	1/2	5	XIII	34
Плятер	0	0	1/2	0	0	1/2	0	1/2	1/2	0	0	0	1	1	1/2	1/2	4	XIV-XV	27
Соколски	0	0	0	0	0	0	1/2	0	0	1/2	1	1/2	1/2	1/2	1/2	1/2	4	XIV-XV	27
Цветков	0	0	0	0	0	0	0	0	1/2	0	0	0	1/2	1/2	1/2	1/2	2	XVI	13

Първите 7 места се заеха от представители на Съветския съюз, които спечелиха и предвидените пет приза (от 20.000 рубли първия до 3.000 рубли петия). Това е доказателство за ненадминатата класа

на съветските гротмайстори и майстори, възпитавани в традициите на Чигорина. Съветските участници дадоха следния резултат срещу гостите: +26, -6, =28.

Представителите на останалите славянски страни имаха извънредно тежка задача. При изключително силния турнирен състав това беше най-тежкото им изпитание в цялата им досегашна шахматна кариера. Макар те да нямаха възможност за предварителна подготовка, първенецът на Чехословашко Пахман и първенците на Югославия Трифунувич и Глигорич дадоха: първите двама над 50%, а третият 50%, което е доказателство за напредъка на шахматното изкуство в техните страни.

Преди да премина към разглеждане единоличните постижения в турнира, който даде ценен принос в творческо отношение и в дебюта, и в мителшпила, и в ендшпила, искам да подчертая, че един от главните резултати на Чигориновия турнир е приятелската връзка, която се създаде между майсторите на славянските страни. Тази дружба на шахматното поле ще крепне, като верен израз на славянската солидарност, и ще служи за по-нататъшното развитие на шахмата в славянските страни. Славянският турнир ще трябва да стане традиция. Москва трябва да бъде само началото.

Какво показаха отделните участници? Нека вървим според класирането в таблицата.

Със сегашната си победа Ботвиник утвърди своето челно място в шахматния свят, което получи след победата си в Гронинген 1946 г. Той показва качествата на гениален шахматист, овладял до съвършенство шахматното изкуство. И сега той демонстрира висока техника, свързана с тънко позиционно чувство. Изумително силен във всички стадии на играта, той доказа че е прекрасно подготвен за предстоящата борба за световно първенство и с достойнство би седял на шахматния престол.

Рагозин, които с Ботвиник има най-много спечелени партии (по 8), отбеляза най-големия успех в своята шахматна кариера. С това той убедително потвърди недавна спечелената гротмайсторска титла. Него го смятат за един от най-добрите последователи на Чигориновия маниер на игра. Рагозин притежава оригинален и красив комбинационен стил, изпъстрен с чести позиционни жертви на пешки, владее и психологическите тънкости на борбата, поради което често остава неразбираем и тайнствен за шахматиста — практик.

Отлично постижение, отговарящо на тяхната голяма сила, дадоха гротмайсторите Смилов и Болеславски, които получи нарочната награда от 2.000 рубли за най-красива партия в турнира (срещу Трифунувич). Специално Смилов, третият съветски кандидат за световната титла, доказа, че с достойнство може да премери силите си с най-силните в света. Той показа красив стил, понякога изпъстрен с комбинации, построени на здрава позиционна основа. Интересна е партията му със Соколски, където той пожертвува пешка за атака, и получените нападателни възможности въвлекоха противника му в матовата мрежа. Голяма сила показа той и в разиграването на ендшпила.

Гротмайсторът Котов, който игра извънредно силно в първата

половина на турнира, във втората като че ли показа признаци на умора, като двете реми-партии от последните два кръга, малко снижиха резултата му. Той раздели с Болеславски специалната награда за най-красива партия (срещу Соколски).

Шесто и седмо място делат първенецът на СССР гротмайсторът Керес и първенецът на РСФСР майсторът Новотелнов. Докато постижението на Новотелнов, за пръв път участващ в такова сериозно състезание, е повече от похвално (разбира се, нуждаещо се от бъдни потвърждавания), резултатът на Керес не е задоволителен. Прочутият и популярен естонец отдавна не е имал такъв неуспех. Сегашният му резултат не съответствува на неговия безспорен и световно признат голям шахматен талант, за който той е дал убедителни доказателства в редица международни турнири. Керес игра този турнир под обичайната си сила и не показва блясъка на своето изключително дарование. Правеше впечатление на всички, че той не усложняваше игрите, избягваше сложната борба, като се задоволяваше с прости позиции, в които разчиташе да добие победа само с фината си ендшпилна техника. Вероятно, на резултата му се е отразила умората от двата предидущи тежки турнири увенчани с победа (първенството на СССР и в Пярну). Изглежда право е твърдението, че никому в Съв. съюз не е по силите да проведе с пълен успех три последователни състезания в една година. Впрочем, Керес сам най-добре би могъл да отчете показаните слабости в този турнир и своевременно да ги отстрани. Подобрявайки спортивната си форма, той, по моя преценка, ще бъде най-сериозният съперник на Ботвиник в световното първенство.

Чехословашкият първенец Пахман, който е пръв между гостите и получи специалната награда от 2.000 рубли за най-добър резултат (50%) срещу призьорите, показва, че е много напреднал в сравнение с предишните му постижения. Той е талантлив играч и го очаква голямо бъдеще.

Югославският първенец д-р Трифунович показва фина позиционна игра и голямо майсторство в ендшпила. Този стадий на играта той владее до съвършенство. В играта му личеше стилът на майстор от голяма международна класа. В тежки позиции той се защищаваше извънредно точно. Умело играеше в упростени позиции, където със своята прецизност и логика в маневрирането успяваше да създава заплахи, които изискваха много точна игра. Освен това той се възползуваше и от най-малкото преимущество. Трифунович даде рекорден брой реми-партии (10). Неговият резултат (53%) е добър и аз смятам, че той би могъл да даде и повече в турнири с подобен състав, ако бъде малко по-смел в играта си.

Вторият югославски първенец Глигорич даде 50%, който резултат, погледнат в цялост, е добър. Той показва, че е талантлив комбинационен майстор, но това му качество пролича само срещу играчите, наредили се на опашката в турнирната таблица. Срещу участниците до 11 място включително (7 гротмайстори и 3 майстори) Глигорич не показва добър резултат (загуби 4 партии при 6 реми, без да спечели нито една). Всичко това показва, че Глигорич трябва още много да работи за повишаване на своята майсторска квали-

фикация, ако желае да постигне по-високи и трайни успехи в турнири с изключително силен състав.

Гротмайсторът Бондаревски който в средата на турнира загуби 5 партии подред, даде слаб резултат, неотговорящ на високото му звание. Убеден съм, че в бъдеще той ще съумее да покаже истинската си сила.

Младият белоруски майстор Холмов игра задоволително в това първо за него извънредно тежко състезание. Той получи специалната награда от 2.000 рубли за най-добър резултат в последните 5 кръга (3½ точки). При сериозна работа и в бъдеще, той ще отиде още напред.

Вторият чехословашки представител Котнауер е с големи теоретически познания, обаче като практик-шахматист показва, че не е на нуждната висота. За партията си срещу Пахман той получи специалната награда от 2.000 рубли за ценна теоретическа дебютна новост.

Украинският първенец Соколски, един от много добрите шахматни теоретици на Съв. съюз, не можа да покаже това, което очаквах от него. Възможно е, за неговото спортно постижение да са повлияли някои странични обстоятелства. Той имаше болезнен вид и изглежда, че не беше с добро здраве.

Представителят на Полша Плятер показва в някои партии (срещу Керес, Болеславски) добра защитна техника, обаче има слаби теоретически познания. Нему не беше по силите такова голямо съревнование.

Стигайки до последното място в таблицата, до моя резултат, най-напред искам да цитирам мнението на Ботвиник, изказано в изявления за печата при завършване на турнира: „На българския майстор Цветков не достигаше опит и подготовка за такъв турнир“. Аз напълно споделям преценката на Ботвиника. И трябва да подчертая, че нивото на нашия шахмат в качествено и в състезателно отношение е още много слабо в сравнение с това в Съв. съюз. Ние даже не сме достигнали нивото на братска Югославия и Чехословашко. Българските играчи, които са придобили майсторска титла и другите първи наши играчи по квалификация стоят почти редом с кандидат-майсторите в СССР и може би се приближават донякъде до съветските майстори, като изключим изтъкнатите майстори на Москва, Ленинград, Киев и други големи градове.

Поуката за мен и за българските шахматисти е, че ние здраво трябва да се запретнем за повишаване класата на нашите майстори чрез упорита непрекъсната системна работа. И най-важното, да се поучим от опита на нашите съветски другари. Вярно е, че ние още нямаме условията, при които работят съветските шахматисти, но аз се надявам, че в близки години при грижите на нашата народна власт и при настъпващия социализъм в страната материалните условия на целия трудов народ скоро ще се подобрят, а оттам и цялата ни физкултурна дейност ще придобие нов облик. На нашата младеж още повече ще бъдат подобрени условията за всестранно развитие—гаранция за щастливи, изпълнени с успехи, дни.

В заключение искам да дам отговор на един въпрос, който вълнува шахматистите от цял свят, а именно: „Защо съветските шахматисти са най-силни в света?“ Отговорът е един. *Тайната на тяхната сила се крие в мощта на тяхната велика социалистическа родина.*

от турнира в памет на Чигорин

№ 1. Каталонско начало

Ботвиник

Цветков

VII кръг

1. c2 - c4	Kg8 - f6
2. d2 - d4	e7 - e6
3. g2 - g3	d7 - d5
4. Of1 - g2	Of8 - e7

Тук се препоръчва като много силно за черните 4... dс 5. Да4+ Kbd7 6. Д:с4 а6 7. Kf3 b5 и т. н. с жива и напрегната борба.

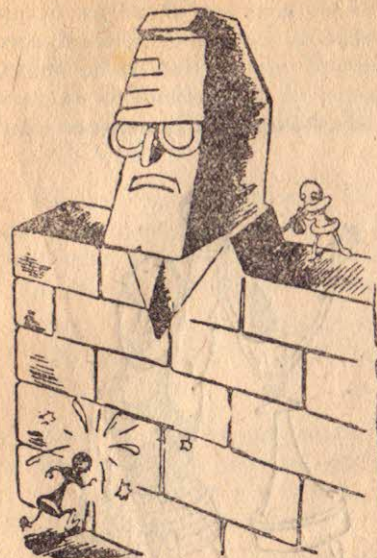
5. Kg1 - f3	0 - 0
6. 0 - 0	d5: c4
7. Dd1 - c2	Kb8 - d7?

Неточност. С този ход черните затрудняват и забавят развитието на дамския си офицер. Необходимо беше веднага 7... а6 8. Д:с4 b5 9. Дс2

Об7 с удобна защита, както това се случи в партията Смеслов — Глигорич, Варшава 1947 г. (Вж. „Шахматна мисъл“ бр. 2 от 1947 г., партия № 18).

8. Kb1 - d2	Kb7 - b6?

Грешка, която макар и на пръв поглед да изглежда минимална, се оказва фатална за изхода на борбата. След този ход проблемът за развитие на дамския фланг става почти неразрешим. Черните, вместо да побързат с развитието си и намиране път към активизиране на играта, правят съвсем безидейно, с една и съща фигура, два хода, а след това и трети, след което остават с важно темпо назад. Тази стратегия противоречи на основните дебютни принципи: „Целесъобразно и хармонично развитие на всички фигури, като се избягва още в дебюта игрането с една и съща фигура няколко

М. Ботвиник

ко пъти“. Най-добре беше 8... с5 с опит за разстройство на центъра, при което бялите пак щяха да запазят подобри стратегически възможности. С хода в текста черните преминават към напълно пасивна отбрана без абсолютно никакви изгледи за противоигра. С вярно позиционно чувство Ботвиник насочва цялата по-нататъшна своя стратегия към сплъване развитието на дамския фланг, и пред трудните задачи, при които поставя своя противник, успява да извлече максимум позиционно преимущество. Той завладява последователно и центъра и дамското крило, завладява цялата дъска. Поучително е за всеки да проследи и анализира внимателно пътя, по който Ботвиник постига всичко това.

9. Kd2: c4	Kb6: c4
10. Дс2: c4	Ta8 - b8
11. Oc1 - f4	Kf6 - d5
12. Of4 - d2	Oc8 - d7
13. Kf3 - e5	Od7 - e8
14. Ta1 - c1	c7 - c6
15. Tf1 - d1!	...

Необходима подготовка за e2 - e4 и бъдещия решителен пробив в центъра, който трябва да се извърши в подходящия момент, след пълна мобилизация на всички разполагаеми сили.

15. ...	f7 - f6
16. Ke5 - d3	Oe8 - f7
17. Дс4 - c2	Oe7 - d6
18. e2 - e4	Kd5 - c7
19. Od2 - e3	Dd8 - e8
20. a2 - a4	a7 - a6
21. Дс2 - c3	Of7 - g6
22. Дс3 - а5	Tf8 - f7

Над черната позиция всеки момент тегне съкрушителния централен пробив чрез e5 или d5. Затова конят на с7 трябва да се защити. В замена на това, обаче, черните запушват изхода на белополия си офицер, който е много необходим за поддържане на позицията.

23. Kd3 - f4!	...

Ботвиник с изумително майсторство води позиционната борба. С този ход той постави под наблюдение офицера на g6, като не допуска отвЖДането му чрез Tf7 - d7.

Дружески шарж от Н. Лис, Москва

А. Цветков

23. ... Tf7-d7
 24. Kf4-g6 De8-g6
 Малко по-добро беше h:g6.
 25. Da5-b6 Dg6-h5

Черните са вече безпомощни в по-нататъшното водене на борбата. Те разчитат само на „уловка“

26. Db6-b3 ...

Не е добре веднага 26. e5, защото след ... f:e 28. d:e Ос5 черните биха се освободили.

26. ... Td7-d8
 27. d4-d5! ...

Решителен пробив, който веднага форсира победата. По-нататъшната съпротива е безцелна.

27. ... e6:d5
 28. Oe3-a7 Tb8-c8
 29. Db3-b7 f6-f5
 30. e4:d5

Черните се предават.

Отлично проведена схватка, илюстрираща красивата позиционна игра на съветския гросмайстор.

(Обяснения от Ал. Цветков)

№ 2. Холандска партия

Трифонович

Рагозин

VII кръг

1. Kg1-f3 e7-e6
 2. c2-c4 f7-f5
 3. b2-b3 Kg8-f6
 4. Oc1-b2 Of8-e7
 5. g2-g3 d7-d6
 6. d2-d4 0-0
 7. Of1-g2 Dd8-e8
 8. Kb1-d2 ...

Съветските шахматисти с удоволствие прилагат холандска партия, докато в чуждестранните турнири тя е сравнително рядък „гост“. Още тук се чувствава, че Трифонович е малко запознат с този дебют. По-добре е белите

да развият коня на с3, за да осъществят пробива d4-d5 в момента, когато черните играят Kc6. И по-нататък се вижда, че Трифонович се чувствава не съвсем уверено в „холандски води“.

В. Рагозин

8. ... Kb8-c6
 9. Dd1-c2 Oc8-d7
 10. a2-a3 a7-a5
 11. h2-h3 ...

Напрасно отслабяне. Правилно беше 0-0 и след това e4. Белите набелязват придвижване на своята пешка g, за да започнат атака срещу черния цар, но целият този план е погрешен. Царят на черните е разположен напълно безопасно; а белите след разкриване на играта на царския фланг няма къде да намерят надеждна позиция за своя цар.

11. ... De8-g6
 12. g3-g4 Kf6-e4
 13. g4-f5 e6-f5

Разбира се, Рагозин не попада в прозрачната уловка; след 13. ... Д:g2 14. Th2 черната дама е уловена!

14. Th1-g1 Oe7-f6
 15. Og2-h1 Dg6-h6!
 16. Rd2:e4 f5:e4
 17. Dc2:e4 Ta8-e8
 18. De4-d3 Dh6:h3
 19. 0-0-0 ...

Белите търсят убежище за своя цар на дамския фланг. Рагозин с енергична игра доказва, че на белия цар и тук не ще му бъде много спокойно.

19. ... Od7-f5
 20. Dd3-d2 Of5-g6
 21. d4-d5 ...

Друга защита от страшната заплаха Df5 няма. Сега, разбира се, черните не бива веднага да играят 21. ... Df5 поради 22. T:g6.

21. ... Kc6-e5
 22. Kf3:e5 Of6:e5
 23. Ob2:e5 Te8:e5

Просто и силно. Към ненужни и неясни усложнения водеше продължението 23. ... T:f2 24. Tg3 Df5 25. T:g6 D:e5 26. Te6, и белите са в състояние да се защитават от атаката на черните.

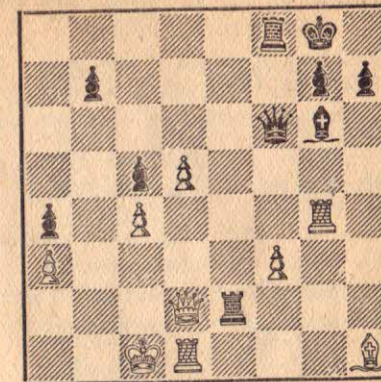
24. f2-f3 a5-a4
 25. b3-b4 c7-c6!
 26. Tg1-g5 ...

След 26. dc bc не върви Д:d6 поради Т:e2 с разгром.

26. ... Dh3-h4!
 27. Tg5-g4 Dh4-f6
 28. Tg4-d4 ...

Губи веднага, обаче партията на белите е безнадеждна. Още можеше да се окаже съпротива с хода 28. e4. След 28. ... cd 29. cd Th5 белите също така нямаха защита срещу многочислените заплахи на черните.

28. ... c6-c5
 29. b4:c5 d6:c5
 30. Td4-g4 Te5:e2!

Заключителният удар. След 31. Д:e2 следва Dc3+ с мат, затова белите се предадоха.

Гросмайсторът Рагозин проведе цялата партия с голяма енергия!

(Обяснения от гросмайстор М. Ботвиник)

№ 3. Испанска партия

Болеславски

Трифонович

VIII кръг

1. e2-e4 e7-e5
 2. Kg1-f3 Kb8-c6
 3. Of1-b5 a7-a6
 4. Ob5-a4 Kg8-f6
 5. d2-d3 ...

В турнирите от последните години белите често прибегват към това спокойно продължение. Неговата цел е да се избегнат подробно разработените варианти, които възникват след 5. 0-0 К:e4.

5. ... d7-d6
 6. c2-c3 g7-g6
 7. 0-0 Of8-g7
 8. Tf1-e1 0-0
 9. Kb1-d2 Kf6-d7
 10. Kd2-f1 Kd7-b6
 11. Oa4-c2 d6-d5

Черните осъществиха придвижването d6-d5, но да се говори за пре-

имущество на едната или другата страна е поне преждевременно.

12. **Dd1-e2**   **d5-d4**

С този ход можеше и да не се бърза.

13. **c3:d4**   **Kc6:d4**

Добре е и 13... e4, но най-обещаващо беше продължението 13... Og4! (посочено от Болеславски).

14. **Kf3:d4**   **Dd3:d4**
15. **Oc2-b3**   **Dd4-d6**

Малко ефектно би се оказало нападението на пешката d3 с хода 15... Tfd8 предвид 16. Oe3! и не може D:d3 поради 17. Tad1.

И. Болеславски

16. **Oc1-e3**   **Oc8-e6**
17. **Ta1-c1**   **Tf8-c8**

Погрешно е 17... O:b3? 18. Oc5 и 19. O:f8. Не е добро и 17... Tfd8? 18. O:e6, принуждавайки f7:e6.

18. **Kf1-d2**   **Oe6:b3**
19. **Kd2:b3**   ...

Положението се упрости. У белите изостана пешката d3, но техните фигури са добре разположени. Сега белите заплашват с втурване на коня на пункта c5.

19. ...   **Kb6-d7**
20. **Tc1-c3**   **c7-c5**
21. **a2-a4!**   ...

Началото на доста любопитен план. Шахматистите предполагат, че топове-те са задължени да воюват един до друг—проницателният Болеславски намира изключение от това правило. След няколко последващи (по същество принудени) хода белите фигури изглеждат неудачно разположени; особено „съжаление“ предизвика заблудилия се топ b3. За почуда на цялата публика, именно в този момент възниква започнаха да се наклоняват на страната на белите.

21. ...   **a6-a5**
22. **Kb3-d2**   **b7-b6**
23. **Tc3-b3**   ...

С контра-натиск върху пешката b6 белите компенсират изостаналостта на пешката d3.

За черните беше трудно да се въздържат от следващия, крайно съблазнителен ход.

23. ...   **f7-f5**

С предварителното 23... Dc6! можеше да се изясни позицията на топа b3.

24. **Kd2-c4**   **Dd6-e6**
25. **e4:f5**   **g6:f5**
26. **Oe3-d2**   **Tc8-c6**
27. **Od2-c3**   **De6-d5**

Дамата стои ненадеждно на това поле, понеже с нищо не се подкрепя. Наистина, не беше лесно да се предвиди 28-я ход на белите.

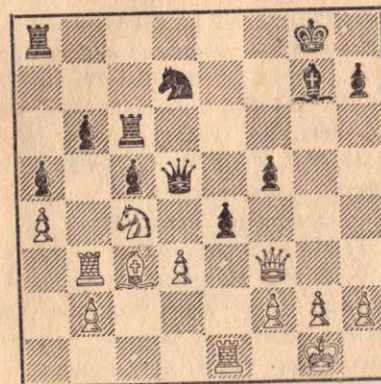
28. **De2-f3!**   ...

Неочакван ход! След по-добрия

отговор 28... D:f3 29. gf Te6 30. f4! Tg6+ 31. Cf1 ef белите могат да се втурнат с топа на e7. Възможно е и 32. O:g7 T:g7 33. Ke5! с равни шансове.

28. ...   **e5-e4?**

Не можеше ли майстор Трифунович да помисли, че ходът 28. Df3 е недоглеждане?

29. **d3:e4!!**   ...

Встъпление към ефектна, надалеч пресметната комбинация.

29. ...   **Dd5:c4**

След 29... fe черните са простичко без пешка при загубено положение.

30. **e4:f5!!**   ...

Този тих ход придава особена прелесть на комбинацията на белите. Пожертвувайки коня, белите жертвуват още и топа!

30. ...   **Ta8-c8**

Ако 30... D:b3, то 31. D:c6 Tad8 32. Dc7! и белите възвръщат с изобилие пожертвувания материал.

31. **Df3-g3**   ...

Възможно беше и продължение на атаката: 31. O:g7 Cf:g7 32. Te7+ и 33. T:d7.

31. ...   **Dc4-f7**
32. **Dg3:g7+**   ...

Ако 32. O:g7, то 32... D:f5, като запазва възможност за защита.

32. ...   **Df7:g7**
33. **Oc3:g7**   **Cg8-f7**
34. **Tb3-g3**   **Tc6-d6**
35. **Og7-c3**   **Kd7-f6**

Белите имат две пешки повече при добра позиция. Партията на черните разбира се, е безнадеждна.

36. **Tg3-e3**   **Tc8-e8**
37. **Te3-e8**   **Kf6-e8**
38. **g2-g4**   **h7-h5**
39. **f2-f3**   **Td6-d3**
40. **Cg1-g2**   **Ke8-c7**
41. **g4-g5** *Черните се преда-*

ват.

Според мене, тази блестяща партия заслужава наградата за красота.

Б. Р. — Тази партия беше след състезанието награден с приза за красота. (Обяснения от майстор Д. Бронщайн)

№ 4. Холандска партия

Котлов

Соколски

XII кръг

1. **d2-d4**   **e7-e6**
2. **Kg1-f3**   **f7-f5**
3. **g2-g3**   **Kg8-f6**
4. **Of1-g2**   **Of8-e7**
5. **0-0**   **0-0**
6. **c2-c4**   **d7-d6**
7. **b2-b3**   **Dd8-e8**
8. **Oc1-a3**   ...

Белите искат да опитат една идея на Ботвиник, за осуетяване на придвижването e6-e5. Поставянето на офицера на a3 обаче е твърде при-бързано. За предпочитане беше, вместо последните два хода, естестве-ното развитие Kc3 и Dc2.

А. Котов

9. ... a7 - a5!
 0. Kb1 - c3 Kb8 - a6
 10. Oa3 - b2 ...

Дебютният опит завършва със загуба на едно темпо, тъй като полето b4 трябва да се отнеме на коня a6.

10. ... Де8 - h5
 11. a2 - a3 c7 - c6
 12. Kc3 - a2 ...

Още един опит за лансиране на дамския офицер, недостатъкът на който е децентрализацията на коня a2 макар и временна. Една здрава идея е 12. b4 ab 13. ab с последващо Дб3. Друг добър план е 12. Дс2, подготвяйки хода e4.

12. ... Kf6 - e4
 13. Kf3 - d2 e6 - e5!

Свободна игра на двата офицера и полето c5 за коня a6 — това е цената на пожертвуваната пешка. За да се даде, обаче, е необходимо смелост, която не може да се отрече на украинския шампион. Не може да задоволи горните изисквания по-късната жертва, а именно: 13. ... K:d2 14. Д:d2 e5 15. de de 16. O:e5 O:a3 17. Д:a5 и ако напр. 17. ... f4 то 18. Дс3!

14. Kd2:e4 ...

Не се печели пешка след 14. de de 15. O:e5 O:a3 16. K:e4 f:e4 тъй като офицерът не e5 остава под удар, а ако 17. Дd4, следва 17. ... Oc5!

14. ... f5:e4
 15. Og2:e4 Oc8-g4

В своя коментар майсторът Бронщайн указва тук правилното продължение 15. ... ed 16. O:d4 Kc5! На 17. Og2 може да последва втора жертва 17. ... a4! 18. ba (b4 Kb3 19. Tb1 Oe6!) Oe6 19. Tc1 Of6 с различни продължения, напр. 20. O:c5 Д:c5 21. Дb3 b5! На 17. Kc3 K:e4 18. K:e4 Oh3 19. Te1 черните биха могли да упражняват силно давление, напр. 19. ... d5 20. cd Д:d5 21. f3 Oe6. Обаче на 17. O:c5 Д:c5 18. Kc3 задачата на черните не изглежда така лека, въпреки двата офицера което е тяхният единствен шанс. Напр. при хвърлящия се в очи вариант 18. ... Of6 19. Ka4 Дd5 20. Дс2! белите имат преимущество.

16. f2 - f3 Og4 - h3
 17. Tf1 - f2 e5:d4
 18. Ob2:d4 Ka6 - c5
 19. Ka2 - c3 Kc5:e4
 20. Kc3:e4 d6 - d5
 21. g3 - g4! ...

Положението започва да се изяснява. В резултат на 15-ия ход на черните, офицерът на h3 остава пленник на пешечната верига. За коня e4 са открити прекрасни възможности. А освен това белите имат една пешка повече.

21. ... Dh5 - f7
 22. c4:d5 Df7:d5

Ако 22. ... cd, то 23. Kg3 g6 24. Дd2! с преимущество. Или 23. ... Oh4 24. Kf5!

23. Od4 - b6 Dd5 - e6
 24. Дd1 - d3 Oe7 - h4

По-добре биха направили черните,

ако се опитаха да предотвратят смяната на дамите напр. с Цh8. Интересен опит в този смисъл би бил и 24. ... Tf4. Но би могло да последва 25. Oe3 (Дс4? O:g4) Tf7 26. Kg5 O:g5 27. O:g5±.

25. Дd3 - c4 ...

Последните движения на белите фигури се отличават с изисканост и прецизност. Тази смяна на дамите включва и дълбоко пресметната жертва на качество.

25. ... Де6:c4
 26. b3:c4 h7 - h5
 27. g4:h5! ...

Тук белите имаха напълно приличното продължение 27. Kg3 hg 28. f4, с което отново задържаха в плен офицера на h3. Гросмайстор Котов е художник, който вместо палитра има шахматната дъска.

27. ... Oh4:f2+
 28. Цg1:f2 Oh3 - e6

На 28. ... Of5 е неприятно Kd6, а възможно е и Kg5. Позицията на този офицер на h3 беше не по-малко неприятна. Същото е положението на тура на a8. В замена на това белите фигури компенсират липсата на качество със своите великолепни възможности.

29. Ta1 - g1 ...

Срещу кординирания натиск на царския фланг, който започва, черните са безпомощни. Следва развързка.

29. ... Oe6:c4
 30. h5 - h6 g7 - g6
 31. Tg1:g6+ Цg8 - h7
 32. Tg6 - d6 Tf8 - f5
 33. h2 - h4 Ta8 - g8
 34. Ob6 - e3 Tg8 - g6
 35. Td6 - d7+ Tf5 - f7
 36. Td7 - d8 Tg6:h6
 37. Oe3:h6 Цh7:h6

38. Ke4 - d6 Tf7 - f4

39. Цf2 - e3. Черните се предават.

Тази партия раздели с предидущата наградата за красота.

(Обяснения от Емил Карастойчев)

№ 5. Френска партия

Смислов

Пахман

IV кръг

1. e2 - e4 e7 - e6
 2. d2 - d4 d7 - d5
 3. Kb1 - c3 Kg8 - f6
 4. Oc1 - g5 d5:e4

Черните доброволно отстъпват центъра на противника, вследствие на което белите получават по-свободна игра. Обаче Ласкер, Алехин и особено Рубинщайн успешно прилагали тази система на защита в практически партии. Алехин в обясненията към партията си срещу Капабланка от Ню-Йоркския турнир 1927 г. забелязва че това продължение, във връзка със следващия ход (Oe7), е добро и солидно.

5. Kc3:e4 Of8 - e7

Алехин предпочиташе това продължение пред хода 5. ... Kbd7.

6. Og5:f6! ...

Ходът в партията е по-силен от 6. K:f6+, тъй като централният кон e4 контролира важни пунктове.

6. ... Oe7:f6
 7. c2 - c3 Kb8 - d7
 8. Kg1 - f3 Dd8 - e7

Първата неголяма неточност. Дамата на e7 при открита линия „e“ стои неуместно.

9. Of1 - d3 b7 - b6(?)

Този ход е по-добре да се направи след рокирането.

В. Смилов

10. Ke4 : f6+ ...

Тъкмо на време.

10. ... Kd7 : f6

Лошо беше 10. Д : f6? поради 11.

Об5!

11. Kf3 - e5 0-0

12. Dd1 - f3! Oc8 - d7

И така, не се удаде развитието на офицера на b7.

13. Df3 - h3 Tf8 - d8

14. 0-0 c7 - c5

15. Dh3 - h4 ...

Може би неловно беше веднага 15. Тае1 със заплаха Те3 и Кg4, но гротмайсторът предпочете по-солидно продължение.

15. ... h7 - h6

Заплашваше 16. Od3 : h7+.

16. d4 : c5 De7 : c5

14. Та1 - е1 Od7 - c6

18. Те1 - е3 Oc6 - b7

19. Тf1 - е1 Td8 - d5

20. b2 - b4! ...

Силен ход, който ограничава действията на черната дама.

20. ... Dc5 - d6

21. Dh4 - h3 ...

Предотвратявайки 21... Т : е5 и Д : е3. На 21. Oc4 следва Td1!

21. ... Та8 - d8

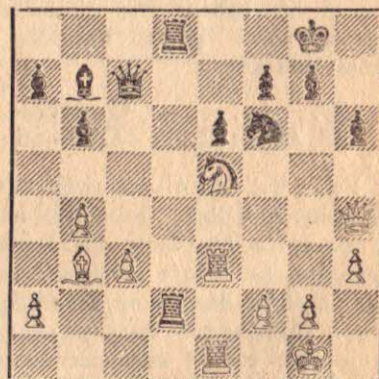
22. Od3 - c2 Dd6 - c7

23. Oc2 - b3 Td5 - d6

24. Dh3 - h4 Td6 - d2

25. h2 - h3 ...

Вероятно, на Смилова е изглеждало неясно положението след 25. К : f7 Ц : f7 26. Т : е6 Od5 или 26... T2d5, и той спокойно усилва позицията си. Действително, черните веднага попаднаха в уловка.

25. ... Ob7 - d5?

26. Те3 - g3 Цg8 - f8

27. Dh4 - f4! Dc7 - e7

Заплашваше 28. Kg6+!

28. Df4 : d2 Od5 : b3

29. Dd2 - e2 Ob3 - d5

30. c3 - c4 Od5 - b7

31. Tg3 - d3 Td8 : d3

32. Де2 : d3 Де7 - c7

33. Dd3 - d4. Черните се предават.

(Обяснения от заслужилния майстор на спорта Ф. Двз-Хотимирски.)

№ 6. Дамски гамбит

Керес

Смилов

У кръг

1. d2 - d4 d7 - d5

2. c2 - c4 c7 - c6

3. Kb1 - c3 Kg8 - f6

4. c4 : d5 c6 : d5

Белите избраха разменния вариант, който им дава неголямо, но сигурно преимущество.

5. Kg1 - f3 Kb8 - c6

6. Oc1 - f4 e7 - e6

Симетричното развитие 6... Of5 не е безопасно за черните. Напр.: 7. e3 e6 8. Db3 или 7. e3 Db6 8. a3! (Макагонов — Равински, XIII първенство на СССР).

7. e2 - e3 Of8 - e7

Макар размяната на чернополните офицери да не е без изгода за черните, все пак след 7... Od6 8. O : d6 (или 8. Od3 O : f4 9. ef 0-0) Д : d6 играта на черните би била по-лека, отколкото при направения ход.

8. Of1 - d3 0-0

9. Та1 - c1 b7 - b6

Това развитие на офицера, както изглежда, не съответствува на духа на положението. Ако черните не искаха да тръгнат по пътя на усложненията с 9... Kh5, то 9... Od7 и Тc8 беше задължително, за да създадат противовес на натиска на белите по линията „с“.

10. 0-0 Oc8 - b7

11. Kf3 - e5 Kc6 - b4

Загуба на време. Незабавното 11... К : е5 12. de Kd7 би позволило на черните по-скоро да организират защитата на царския фланг.

12. Od3 - b1 Kf6 - d7

13. Dd1 - h5 g7 - g6

По-лошо е 13... f5 14. g4 Kf6 15. Dh3.

14. Dh5 - h6 Kd7 : e5

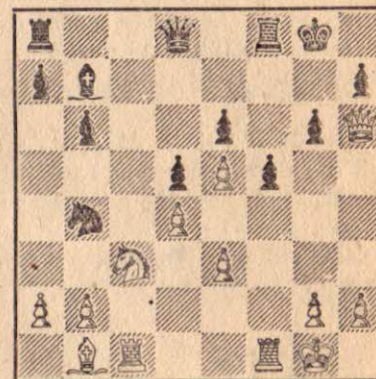
Малко по-добре е 14... Of6, тъй като след 15. К : d7 Д : d7 16. Oe5 O : e5 17. de белите не биха успели да разкрият линията f.

15. Of4 : e5 Oe7 - f6

16. f2 - f4 Of6 : e5

17. f4 : e5 f7 - f5

Принудено, тъй като заплашваше Tf6 и след това Tc1 - f1 - f4 с неотразима атака.

18. Kc3 - b5! ...

По-слабо е 18. ef Т : f6, тъй като 19. Т : f6 Д : f6 20. Ke4! de 21. Tc7 Tc8! 22. Д : h7+ Цf8 не е изгодно за белите. Сега заплашват Тc7 — отговорът на черните е принуден.

18. ... Та8 - c8

19. Kb5 - d6! ...

По-силно от 19. К : a7 Т : c1 20. Т : c1 Oa6 21. a3 Tf7!, и черните получават известна контра-игра.

19. ... Тc8 : c1

20. Tf1 : c1 Dd8 - e7

21. h2 - h4 Ob7 - a6

Черните в трудно положение намират остроумна защита от незабавното h4 - h5. Сега белите трябва да

играят 22. a3! Kd3 23. O:d3 O:d3 24. h5 и ако 24... g5? то 25. Kc8!, а на 24... Дh4 25. Kf7!! със заплаха Kг5. (Не може, разбира се, нито 25... T:f7? 26. Tc8+, нито 25... Ц:f7 26. hg+). Ако (след 25. Kf7) Д:h5, то 26. Д:h5 gh 27. Kг5 с голямо преимущество в ендшпила (заплашват Tc7). А ако 25. Kf7 Дг3, то 26. hg Д:g6 27. Д:g6+ hg 28. Kг5 с приблизително същата позиция.

Керес не забелязва отговора на черните и губи преимуществото.

22. h4-h5? Де7-h4!

Бялата пешка h е свързана, а топът не може да нахлуе на c7 предвид вечния шах (Дh4-e1+—h4+ и т. н.).

23. a2-a3 Kб4-c6!

След 23... Kd3? 24. O:d3 O:d3 25. Kf7! би се получил изгоден за белите вариант, посочен в обясненията към 21-я ход на черните.

Сега черните заплашват K:d4, и белите са принудени да се примирят с реми.

24. Tc1:c6 Дh4-e1+
25. Цг1-h2 Де1-h4+

Реми.

Къса, но съдържателна схватка! (Обяснения от майстор А. Константинопольски).

№ 7. Защита Грюнфелд

Новотелнов Глигорич

IV кръг

1. d2-d4 Kg8-f6
2. c2-c4 g7-g6
3. g2-g3 Of8-g7
4. Of1-g2 d7-d5

Друг, също така напълно приемлив план на развитие беше 4... 0-0 5. Kc3 d6, преминавайки към стариндийска защита.

5. c4:d5 Kf6:d5
6. Kг1-f3 0-0
7. 0-0 ...

Белите не бързат с хода e2-e4, като разчитат, че черните определят план за защита, към който те се готвят да прибегнат. След 7. e4 Kб6 8. 0-0 Oг4 9. Oe3 Ка6 10. Kc3 Дd7 черните в партията Хоровиц — Решевски (първенството на САЩ, 1939 г.) получиха удобна игра.

7. ... c7-c6

След този ход белите създават силен пешечен център, изтикваат фигурите на черните и задълго вземат инициативата. Обикновено тук играят 7... c5.

8. Kб1-d2! ...

Интересна и своеобразна идея. Прехвърлянето на коня b3 дава възможност на белите надеждно да защитят своите позиции в центъра.

8. ... Kб8-a6
9. e2-e4 Kд5-b6
10. Kд2-b3 ...

Сега за черните е много трудно да разгънат своите сили. На 10... Oг4 белите просто отговарят 11. h3.

10. ... Kб6-a4

Безобидна разходка. Трябваше веднага да се играе 10... f5, старейки се да завладеят полето d5.

11. Дd1-e2 Oс8-e6
12. Kf3-g3! ...

Превъзходно. Ако сега 12... O:d4? то след 13. K:e6 fe 14. Дс4 положението на черните става критическо.

12. ... Oe6:b3
13. a2:b3 Ка4-b6
14. Tf1-d1 Ка6-c7

Белите получаваха най-силна атака след 14... O:d4 15. e5! със заплахи 16. Oe3 или 16. Дг4.

15. Oc1-e3 e7-e6
16. h2-h4 ...

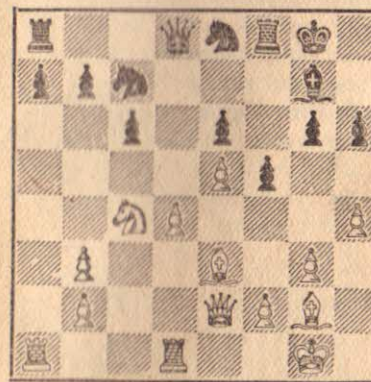
Като укрепиха надеждно центъра, белите започват атака на царския фланг.

16. ... h7-h6
17. Kг5-f3 Kб6-d7
18. Kf3-d2 f7-f5

Възможно е, че черните трябваше да се придържат към очаквателна тактика, но подобна безперспективна игра не е в духа на Глигорича.

19. Kд2-c4 Kд7-f6
20. e4-e5 Kf6-e8

Необходимо вече беше 23... Kfd5, макар втурването на белия кон на d6 да е извънредно неприятно.

21. Kc4-a5! ...

Неочаквано и много силно! Защитата на пешката b7 се оказва не лека работа за черните.

21. ... Та8-b8?

Губи форсирано. Трябваше да се играе 21... Дс8.

22. Oг2:c6! ...

Решаващият удар. Ако 22... bc, то 23. K:c6, и ходът 23... Дс8 е невъзможен поради 24. Ke7+.

22. ... b7-b6
23. Ka5-b7 Tb8:b7

Безнадеждно е и 23... Де7 24. T:a7.

24. Oс6:b7 g6-g5
25. h4:g5 h6:g5
26. Де2-h5 g5-g4

Или 26... f4 27. Oe4 и т. н.

27. Дh5-h1 a7-a5
28. d4-d5 Oг7:e5

Губи и 28... ed 29. O:b6.

29. d5:e6 Dд8-f6
30. Td1-d7 Ke8-g7
31. Oe3-h6 Kc7:e6
32. Oh6:g7

Черните се предават.

На 32... K:g7 ще последва 33. Od5+ с разгром.

Майстор Новотелнов проведе превъзходно цялата партия.

(Обяснения от майстор М. Юдович)

№ 8. Холандска защита

Керес Ботвиник

XIV кръг

1. d2-d4 e7-e6
2. Kг1-f3 f7-f5

Изненада! Холандската защита все по-рядко се среща в големите турнири. Поради изключителната важност на настоящата партия (от изхода ѝ зависеше съдбата на първото място) Ботвиник явно се стреми към остра и напрегната борба. Някога и покойният световен майстор Алехин избираше в най-решителните си партии същата защита. За забелязване е, че Ботвиник приложи тази тактика още през време на мача си с Флор през 1933 год., когато, играйки този дебют в най-важния момент, успя да спечели десетата партия и да изравни резултата, който дотогава беше в негова вреда.

3. g2 - g3	Kg8 - f6
4. Of1 - g2	Of8 - e7
5. 0 - 0	0 - 0
6. c2 - c4	d7 - d5
7. Kb1 - c3	c7 - c6
8. Ta1 - b1	...

Белите възнамеряват да продължат на следващия ход с 9. с:d и ако черните отговарят е:d ще последва 10. b4 а6 11. a4 и след това 13. b5, с известната атака на дамския фланг. Имено затова черните на 9-ия ход играят еd. Ето защо по-точно беше 8. cd и ако 8. ... ed, то Tb1 с последващо 10. b4. Ако пък 8. ... cd, тогава топят направо отива на с1.

8. ...	Цg8 - h8
9. c4 : d5	c6 : d5
10. Oc1 - f4	Kb8 - c6
11. Kf3 - e5	Oc8 - d7
12. Tb1 - c1	Ta8 - c8

Белите не можах да извлекат никакво преимущество от дебюта. Партията е равна.

13. Dd1 - d3	Kf6 - h5
14. Of4 - d2	Oe7 - d6
15. Ke5 : c6	Od7 : c6
16. Dd3 - f3	...

Съмнителен ход, който с нищо не подобрява положението на белите. Вероятно най-силно беше посредством 16. f4 да се построи солидна отбранителна позиция.

16. ...	Dd8 - e8
17. Df3 - d3	Kh5 - f6

Черните, вследствие на безплатната игра на противника си, стоят вече по-добре. Те имат възможности за инициативна игра и на двата фланга и прекрасен централен пункт (e4) за коня.

18. a2 - a3	Tc8 - c7
19. Od2 - g5	Kf6 - g4

Необяснимо е, защо черните не играха 19. ... Ke4! Ако белите отгово-

рят с 20. K:e4 ще последва 20. ... d:e4 и впоследствие, заемайки пункта d5 с офицера и сдвоявайки топозете по линията „с“, черните ще получат голямо преимущество. След хода в текста белите изравняват играта.

20. Dd3 - d2	...
--------------	-----

Черните заплашваха с 20. ... Dh5. Сега, разбира се, на 20. ... Dh5 ще последва 21. h3.

20. ...	Kg4 - f6
---------	----------

Явно е, че конят няма какво да прави на c4.

21. Og5 - f4	De8 - d7
22. Of4 : d6	Dd7 : d6
23. Dd2 - f4?	...

Отново белите изпадат в по-лошо положение. Изобщо в тази партия Керес не е на висотата, на която обикновено го виждаме. Както посочва съветският майстор Алаторцев, към изравняване водеше 23. Ka2! напр. 23. ... Ke4 24. O:e4 d:e4 25. Db4! или 23. ... Tfc8 24. Tc5! със сдвояване на топозете по линията „с“.

23. ...	Dd6 : f4
24. g3 : f4	Tf8 - c8
25. e2 - e3	Oc6 - b5
26. Tf1 - e1	Цh8 - g8
27. f2 - f3	Ob5 - c4
28. Og2 - f1	Kf6 - e8
29. Of1 : c4	Tc7 : c4

Преимуществовото на черните е вече голямо. Те владеят линията „с“, упражняват силен натиск по белите полета и особено върху слабия пункт с4; черният кон е извънредно подвижен, а царят ще заеме силна позиция в центъра. На белите остава само пасивно да очакват развоя на събитията.

30. Цg1 - f2	Ke8 - d6
31. Цf2 - e2	b7 - b5

Всички черни фигури заемат идеални позиции. Сега започва решаването напредване на пешката b.

32. Цe2 - d3	b5 - b4
33. Kc3 - a2	...

Лошо е и 33. аb, защото след 33. ... T:b4 натискът върху пешката b2 е неопределен.

33. ...	b4 : a3
34. b2 : a3	Tc4 - a4

Черните получават вече и материално преимущество.

35. Tc1 : c8+	Kd6 : c8
36. Ka2 - c3	Ta4 : a3
37. Цd3 - c2	Kc8 - d6
38. Te1 - b1	Цg8 - f7
39. Tb1 - b4	Ta3 - a1
40. Цc2 - d3	Ta1 - a3
41. Цd3 - c2	...

Тук партията е била отложена. Черните имат пешка повече, а освен това владеят пункта с4. Повечето бели пешки са слаби и изложени на нападението на черния топ. Все пак прецизността, с която Ботвиник провежда ендшпила, предизвиква възхищение. Това е една блестяща демонстрация на гросмайсторска техника.

41. ...	Ta3 - a1
42. Цc2 - d3	Ta1 - e1!

Не беше добре 42. .. Th1, тъй като след 43. e4! белите ще получат силна контра игра и шансове за реми.

43. Tb4 - a4	Kd6 - c4
44. Ta4 : a7+	Цf7 - g6
45. e3 - e4	...

На пръв поглед белите като-че ли подобриха положението си, тъй като успяха да вземат пешката „а“ и да прокарат е4. Обаче Ботвиник точно е разчел всичко. Многобройните слабости на белите и активното разположение на черните фигури му осигурява победата.

45. ...	Te1 - e3+
46. Цd3 - c2	Te3 : f3
47. e4 : f5+	Цg6 : f5

48. Ta7 : g7	Tf3 - f2+
49. Цc2 - b3	...

Ако царят отиде на първата линия, положението е напълно безнадежно, а на 49. Цd3? следва мат в един ход.

49. ...	Tf2 - b2+
50. Цb3 - a4	Tb2 : h2
51. Tg7 - f7+	Цf5 - g6
52. Tf7 - f8	Ke4 - d6
53. Kc3 - b5	Kd6 - f5

Белият цар е влязъл от бойния театър, а пешките d4 и f4 са обречени на гибел. Черният кон на f5 заема господстващо положение, а пешката h7 всеки момент може да се придвижи напред. Борбата е вече завършена.

54. Kb5 - c7	Th2 - e2
55. Kc7 - e8	Kf5 : d4
56. Tf8 - f6+	Цg6 - h5
57. Tf6 - f7	Kd4 - f5

Най-простото разрешение. Черните изоставят пешката h, получавайки в замяна активен цар и две свързани проходни пешки в центъра, които леко печелят.

58. Tf7 : h7+	Цh5 - g4
59. Th7 - d7	Цg4 : f4
60. Ke8 - c7	...

Заплашва да направи реми след 61 .K:d5+ e:d5 62. T:d5

60. ...	Цf4 - e5
61. Цa4 - b4	Te2 - c2
62. Цb4 - b3	Kf5 - d4+
63. Цb3 - b4	Tc2 - c4+
64. Цb4 - a5	Kd4 - f5
65. Цa5 - b6	d5 - d4
66. Kc7 - a6	Kf5 - d6
67. Ka6 - c5	Цe5 - d5
68. Kc5 - d3	e6 - e5
69. Td7 - h7	Tc4 - c6+
70. Цb6 - a5	...

Белите можах вече спокойно да се предадат.

